

РУСЛАН

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5^{1/2} год. пополудни.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1, пл. Дембровского (Хорунжиці). Експедиція місцевна в Агенції Соколовского в пасажі Гансмана.

Рускопись зветься ся лише на попереднє застереженє. — Рекламациі неопечатані вільні від порту. — Оголошеня значайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки; а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесення по 30 с. від стрічки.

«Виреш ми очи і душу ми виреш; а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми сердце і віра руска» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Передплата

на «РУСЛАНА» виносить:

в Австрії:

на цілий рік . . . . . 20 кор.
на пів року . . . . . 10 кор.
на чверть року . . . . . 5 кор.
на місяць . . . . . 1/70 кор.

За границею.

на цілий рік . . . . . 16 рублів
або 36 флоринів
на пів року . . . . . 8 рублів
або 18 флоринів
Поодинокє число по 10 сот.

Розвиток господарських спілок в Австрії.

(X) Перед п'ятьма роками, значить тоді, коли великі союзи господарських спілок в Німеччині відбували свої спілкові збори, були в Австрії ледви дрібні почини в деяких краях, котрі клали підвалини до великої будівлі. Були деякі австрійські краї, в котрих імени Райфайзена майже зовсім не знали, а вже зовсім не впроваджувано там великої гадки сего безсмертного чоловіка в практичній житю. Майже двацять літ естнував в Австрії закон з 1873. р. про заробкові і господарські спілки, але господарство зовсім не користувало ся систематично спочиваючим в Райфайзенській організації середником для своєї охорони. Так само спочивала на картках Вістника держ. законів ідея обмеженої поруки зовсім не відома ще Райфайзену, яка вже 25 літ скорше, як в Німеччині, була зродила ся в Австрії і мала як-раз велику вагу для господарських спілок з краями товарів і вселяких плодів.

Але навчить біда попити, як то кажуть, коли нема за що ся хопити. Коли в Австрії загально зрозуміли, що індемнізацію «визволеній» хлібороб подавав у щораз більшу зависимість від грошевого капіталу, коли пізнали, що одна кабельова депеша з Америки може зруйнувати в поті чола осягнену вартість видобуту з землі, коли один хлібороб за другим мимо обезпеченої конституцією свободи був приневолений кинути свою батьківщину, коли побачили, що ремесла і промисл, торговля і оборот почали скупляти ся у великі спілки, коли оклик «в єдності сила» почав щораз голосніше гомоніти поміж хліборобами, тоді й австрійські хлібороби почали рухати ся. Кождий поодинокий, яко атом безпощадно пропадаючий в індивідуалістичній ладі економічній необчислимим чинників великої економічної боротьби, безрадно стоячий супроти але зрозумілого колективізму соціал-демократичної науки, грядів спасеня, певної і безпечної підвалини, на якій міг би ся оперти, щоби не потрапити в пропасть.

А ту підвалину найшов хлібороб в алуці із своїми заводовими товаришами для економічної роботи. Тут почув він силу, яка давала ему спримогу, виступити знов яко чинник в економічній житю держави. Тут находить він спримогу колективізму, який не нищить індивідуальности кождої одиниці, а навпаки вказує кождій одиниці круг діланя в его заводовій спілці, щоби як-раз та одиниця стала хосенним членом загалу відповідно заводовому стану, а тим самим і для себе осягнула потрібну здібність і спосібність до роботи. Таким способом кожда одиниця, котрої робота в загальній економічній боротьбі пропала би, находить підпору в заводовій організації, а рівночасно також і для себе поміч.

Таким способом розвиток заробкових і господарських спілок став перегадом в Австрії справою заводового стану. Хлібо-

роб почув ся яко такий, а побіч великого руху, який змагав до щораз успішнійшої і більш органічної злуки хліборобского стану задля заступства хліборобских інтересів, повстали також заробкові і господарські спілки. Хліборобство хватило ся сеї форми спілкової капіталу і осіб, котра в супротивности до акційних товариств якраз кладе велику вагу на діяльність личности, а тим самим дає спримогу навіть найменшому брати участь у великих задачах. Один за всіх а всі за одного! Не ціла діяльність поодиноких господарств має бути інкорпорована, навпаки так потрібні для державної будівлі важні комірки хліборобских одиничних господарств остають збереженими, а лише ті чинности в господарстві заводі, які вимагають особливих купецких здібностей і зєдиненої сили, вповняє спілка, і они виділяють ся яко самостійні функції економічного житя і дбають про спілкове закупно, кредит, обезпеченє, перевіз, продаж і т. д. хліборобского заводу в державі.

В тім часі, коли підготовляє ся сей розвиток поміж хліборобством, виступило австрійське правительство з великими аграрно-політичними предлогами. А хоч ті предлоги наслідком трудностей задачі а особливо австрійских відносин не вийшли в житє, всеж таки мають они в загальнім аграрнім руху неперечне значінє. Міністер рільництва гр. Фалькенгайн має ту заслугу, що підняв нитанє хліборобского права спадкового. Він поставив також на чергу справу визволеня з гіпотечного обдуженя хліборобской посілости, але звязав се з неосущимю задля ріжних хиб предлогу рентових осель, а з того часу не уступили з черги намаганя до розвязки найважнійшої і найтруднійшої задачі аграрної політики. Організацією заводової репрезентації інтересів промовив він утворенє краєвих рад господарських і повітових спілок в ріжних краях, а доповнив сю гадку предлогою закона про заводові спілки хліборобскі. Сею предлогою положив він підвалини до самоуправи хліборобского стану.

Але побіч тих далекосяглих і доперва помалу осяжних аграрно-політичних цілий не уйшла его бачности також задача заробкових і господарських спілок. Він дав понуку до основного розслідженя сих спілок в Німеччині і зрозумів конечність, з боку держави пособляти на тій важній області самопомочи хліборобів.

Таким способом окрім краєвих виділів, котрі заняли ся в ріжних краях австрійских пособлюванєм райфайзенкам і спілководній організації, також міністерство рільництва подало свою поміч господарским спілкам. Видавано поуки і руководства, давано підмоги господарским спілкам, контролювано ті спілки дорогою союзів. Небавом появиля ся в бюджеті міністерства рільництва позиція, що збільшає ся річично на сотні тисячів, з котрої оплачують видатки на організацію, пособлюванє і ревізію союзів спілководних, курси для касирів, образованє спілководних органів і їх подорожи, але також підмоги на закладини продуктивних спілок і безпроцентові по-

зички. Міністерство рільництва виступає з обемистою програмою акції, одобреною господарскою радою після знаменитого реферату д-ра Ліхта для пособлюваня господарских спілок і оживляє їх розвиток в усіх краях. При краєвих радах культури творять ся комісії заводові (в деяких краях при кр. виділах), котрі видають осуд про закладини і підмоги продуктивних спілок. Родять ся пляни про утворенє фондів для централізації сих спілок і правительство розсліджує сі пляни.

(Дальше буде).

Промова пос. Романчука

оголошена на засіданю державної ради дня 21 марця 1904 при дебаті над наглим внесенєм пос. Дворжака і т.в. в справі розширеня чеського університету і політехніки в Празі.

(Конець).

Всі мотиви за основанєм самостійного руского університету; всі докази, що конечні условини і вистарчаюче число студентів, научна література та потрібне число доцентів — вже існують, або легко можуть бути доповнені, подано вичерпуючо. Однак від сего часу не зроблено нічого, щоби бодай на будуче улекшити основанє руского університету.

Правительство відказує ся креувати рускі катедри, заки не зголосять ся кваліфіковані рускі кандидати. Но, але-ж як можна убігати ся о щось, що цілком ще не існує. (Притакуючи). Тому повинно ся системізувати на кождий случай бодай що найконечнійші катедри, хоч би обсада їх мала наступити доперва тоді, коли найдуть ся відповідні кандидати. Сим робом правительство чейже нічого не зарпнєкує, а талановиті молоді люди споміж Русинів мали би ціль, до котрої могли би стремити. Коли-ж би з часом обсаджено сим робом достаточне число катедр, тоді вже можливим би було виділенє їх і утворенє самостійного руского факультету, зглядно університету.

Поки-що одначе мусимо жадати, щоби права Русинів на львівскім університеті шановано, а не нехтовано і щоби руских студентів нетактом та буюто не провоковано, чого наслідком є опісля такі сумні демонстрації, як послідна против теперішнього ректора. Та коли подібні, або ще дальше йдучі демонстрації інших студентів, як приміром польских у Львові або в Кракові, трахтує ся цілком злегка та поблажливо, то супротив руских студентів приміном ся сейчас найострійші средства, (слушайте!), бо не попристає ся на покараню їх дисциплінарними способами через академічні власти, але за переступленє університетского порядку ставляє ся їх перед карний суд (слушайте! Слушайте!). Однак карний суд у Львові, по вичерпуючій розправі, по зарекованю університетских протоколів і по переслуханю свідків узнав мало-що не всіх обжалуванних непричасними в згаданій демонстрації та виовні їх увільнив. А між ними було аж 5 таких студентів, котрих львівскій університетский сенат покарав як активних учасників демонстрації релегованєм з університету! А міністерство просвіти мимо того посишило ся, не розслідивши близше справи, затвердити сей присуд львівского сенату. І чи-ж можна супротив

того говорити про неупередженість, яка прецінь не до лица академічній власті? Чи-ж не лежить ту перед нами новий доказ тенденційного і партійного поступованя львівських властей, і що висловлю ся дуже ще лагідно — незвичайно далеко сягаючої податливости та прислужности віденського правительства супротив згаданих властей?

На жаль, противниками креованя нових національних університетів є і Німці, заступники найбільшого культурного народу в Австрії. Се справді аві культурно, аві політично! Коли би великі мужі XVIII і XIX-ого віків, ті Гердери і Гумбольди нині воскресли, то вони, люди широких, всесвітних ідей, соромили би ся вузкоглядної політики австрійських Німців.

Нові університети, а спеціально руский університет оперли би ся перед усім о німецьку науку. А се чейже було би лише славою німецької науки, мати певного роду різнолічне потомство, а до того потомство вдячне і любяче. Вкінці годі-ж вам замикати ся перед переконанем, що скорше чи пізнійше мусить прийти до основаня иншеязычних університетів, бо розвитку способного до життя народу не здержите ні ви, ні нікто инший. Але тоді не однаково буде для вас, чи ті університети стануть з вашою згодою і при вашій дружній допомозі, чи може без неї і як-раз мимо вашого опору. (Дуже добре). З таким самим зазивом повинен би я звернутися і до моїх польських крайнів в справі основаня університету руского. Однак я маю сумний досвід, що Поляки з своєї історії на жаль нічого не навчили ся і що они ще нині в відношеню до Русинів стоять на тім самім становищі, на яким стояли їх предки з XVI-ого і XVII-ого віку. Бо й якжеж можна надіятися на їх згоду в kwestії основаня руского університету, коли они через чотири роки спинали гімназії, хоч всі условини для основаня існують в цілости, — коли між тим рік за роком основує ся польські гімназії?! Бо тоді, як польських гімназій є вже півні 34 чи 36, то рівні майже Полякам по числу голов Русини мають до тепер в Галичині всего 4 гімназії, а всі они так переповнені, що одна з сих гімназій має в сім році 870 учеників, (служайте!) а найменша з руских гімназій, іменю гімназія тернопільська, що доведена доси тільки до VI-ої класи, числить нині 497 учеників в 12-ох відділах. Та против основаня нової рускої гімназії витягнуто всякі заміти — приміром брак учителів, коли між тим руских учителів позасилано глибоко в західну Галичину, де они вчать діти чужого а не свого народу. (Служайте! Служайте!)

Тому я й не звертаю ся навіть до Поляків, але звертаю ся до правительства, тільки не з просьбою, але з жаганем, щоби оно виповнило тут свій обовязок і зробило справедливість.

Кінчаючи мої виводи, заявляю, що я і мої партійні товариші будемо голосувати за наглотство внесеня, що однак, коли наглість зістане

принята, що ледви вже стане ся, і коли би наслідком того мало прийти до мериторичної дебати, поставлю тоді додаткове внесене, в тім напрямі, щоби жагане випосажене чеського університету в Празі і обох чеських технік, в Празі і Берні, не стануло в дорозі або не припізнило як найскоршого основаня нових німецьких університетів, між ними і руского. (Оплезки).

Німці будують Польщу.

Орган Шенерера під редакцією звісного посла Іра „Unverfälschte deutsche Worte“ помістив в цвітневім зошиті політичну розправу „Deutschreich und Polen“, в якій заговорив про... відбудованя Польщі. Стата виступає остро против заборчої політики Росії, називає розбране Польщі „ein unauslöschlicher Schandfleck“, незмазаним клеймом ганьби і приписує її Росії — но дарма, що не згідно з історичною правдою, бо ініціатором розбору був Фридрих II пруский.

Поділ Польщі — каже стата — метить ся на Росії, бо она не може дати конституції, доки має Поляків в своїм лоні; инакше констатация вийшла би в користь культурнійших Поляків. Тому поневолі удержує ся в Росії деспотично-військова система, яка хотий руйнує державу, але дозволяє панувати над Польщею.

Для обох инших держав, які взяли уділ в розборі Польщі, мало се не менше фатальні наслідки. Интересам німецького народу був противний сей розбір, бо колаб Польщі і Росія були окремими державами, то они ніколи не стали би небезпечними для Німеччини, вже наслідком взаємної зависти, яка їх ділила. В наслідок забору Польщі Росія стала деспотично-військовою, заборчою і панславистичною державою, а звязавши ся з Францією, загрожує тепер розвитку Німеччини. Зирочім Пруси одержали в наслідок поділу Польщі два мільони Поляків, бож Шлезек прийшов до Німеччини не з рук Польщі, отже тота домішка не може стати небезпечною для Німеччини.

Натомість Австрія в наслідок поділу Польщі має тепер всім майже мільонів Поляків і Русинів(!). Через загорненя Галичини славянський елемент в Австрії такаріє, що она фактично, а по р. 1866 також і формально, перестала бути німецькою державою.

Тому найважнішою точкою народної німецької програми в Лінци є відокреміння Галичини. Ся відокреміння Галичини буде в ґрунті річи відбудованем Польщі, що правда на підставі личної унії з Австрією і на разі в зменшених розмірах, бо обіймаючи тим часом тільки австрійский пай Польщі. Ся „мала Польща“ (Kleipolen) без сумніву зрела би в короткім часі. Що по пруску пайку не сягне, се певна річ. Маємо під тим зглядом гваранцію в німецькім мечі, а відтак дає в сім

напрямі незавідну запоруку, тиха, але тим певнійша германізация Познаньщини і Західних Прусів.

Однак Німці не мають найменшої причини перешкоджувати сій відбудованій Польщі, щоби побільшила ся коштом Росії. Нова Польща, держава середних розмірів, втиснена межі великі держави, чула би природну потребу оперти ся об одну із них. Тому то і лична унія Нової Польщі з Австрією була би і для Німеччини найліпшим полагожденем сеї справи. Завдяки такій унії запобігло би ся політичному союзови Польщі з Росією, а відтак розширюваню всепольського руху також і в границях Німеччини.

Стілько всенімецький орган, побуджений до того не стілько японсько-російською війною, як теперішнім парламентарним полагожденем в Австрії. В виду рішучого становиска, яке в посліднім часі заняло польське Коло і прояв відродженя давної славянської правди, Німці манять до себе Поляків такими грушками на вербі, щоби зіоловати Чехів. Але Slowo polskie, яке перепечатало сю стацию в повнім її змісті, не додачує фалшу „unverfälschte Worte“ і уважаючи се як вислід японсько-російської констеляції, віддачує ся Німцям ось яким образцем польських „симпатій до Японії“:

„Наш селянський нарід у великій більшости симпатизує з „Япанами“. Навіть зовсім необразовані верстви чують інстинктивно, що прогром одного в наших ворогів не може остати без добрих наслідків для нашої народности. На доказ слідує автентична розмова:

Парубок питає господаря:

— З ким маємо тримати, чи з Япаном, чи з Москалем?

— А вжеж з Япаном — відповідає господар — бо прецінь Япан, се цврий Поляк, а католик також, а Москаль, се прецінь завжди псякров Москаль і шизматик також.

Редакция всепольського органу не дала ніяких застережень ані пояснень до тої високоумної заяви польського „кмеца“, бо сеж прецінь є ідеалізованем будучих союзників „Новой Польщі“.

Япансько-російська війна.

Кореспонденти офіцери.

Зраз з початку війни видав був, як звісно, командант Порт-Артура Стесль розказ до ґарізонових офіцерів, щоби не занимали ся не своїми ділами у відношеню до воєнної акції і не критикували заряджень настоятелів, а звернули всю свою увагу і енергію на виповненя обовязків у власнім крузі діланя. Та здає ся, не тільки критиковане і комбіноване, але і писарска кортячка є налогом російських офіцерів. В російській прасі появляють ся дописи ріжних військових чинів, писані нераз безпо-

Др. Андрій Чайковський.

СЕРЕНАДА В НАВЕЧЕРЕ СВ. ВОЙЦЕХА.

З гімназіяльних споминів.

Тим моїм товаришам, що то памятають, на спомин.

Ми мали в четвертій класі гімназіяльний професором п. Войцеха. Не скажу, як звав ся далі, бо хто его знав, легко догадає ся, а кому він незнакомий, то й так ему нічого з того не прийде. Войцех та й годі! А був він важною особою для нас не йно для того, що був господарем класи, але він учив латини, греки і польського языка.

В тім році введено в гімназіях новість: надобовязкову науку історії польської. Було се, сказати-б, другого року другої олімпіади спольщення гімназій в Галичині.

Ученики-Русини заворушили ся й дали собі слово, що на польську історію не будуть ходити. Професор історії всемірної мав учити і того важного предмету. На першій зраз годвині спитав він привлюдно всіх: хто хоче записати ся на історію польську. Поляки зголосили ся всі, з Русинів нікто. Тоді професор прийшов на тую гад-

ку, що то в парламентах називає ся поіменним голосованем. Прочитав каталог — на те хибя, щоби почути від Поляка: так, від Русина: ні. Надармо представляв нам, що Русь а Польща все одно, що викладаючи історію Польщі він не помине й історії Руси. — Нічо не помогло. Тоді він відніс ся до професора Войцеха, господаря класи і сей випитавши майже всіх Русинів — котрі, розуміє ся, „не вміли“ — сказав таке: — Не хочете ходити на історію польську? А знаєте, що у мене, хто не вміє польської історії, той не зможе вміти і польського языка. А хто не вміє польського языка, той не зможе перекласти з латинського або грецького на польське, а за тим і тих языків не зможе вміти, ergo з всіх трех предметів дістане двійку.

На Рутенію четвертої класи навав „ужас“. Всі мусіли пересвідчити ся, що хто запишесь на історію польську, той буде знати латину як Кікоро а греку як Софокль.

Коли слідуєного дня прийшов на годину наш „історик“ зі своїм історично кривим пальцем і зарядив поіменне голосоване, всі Русини пристали на польську історію, а виімкою одного непоправного, що маючи батька катехитом гімназіяльним, таки не ходив.

Тая люба споминка тодішньої шкільної системи не належить до нашого оповіданя про серенаду. Она лиш характеризує педагогічні зді-

бности професора Войцеха і спосіб его аргументації.

Пан Войцех був чоловіком строгим, особливо для Русинів, стараючись, щоби собі добре згадали всі виімкові неправильности грецької граматики, котрі могли їм дуже стати в пригоді, колиб хотіли яко попи порівнати текст славянського св. Письма з грецьким оригіналом.

Такого строгого чоловіка треба взяти ласкою, покорою і льбяльністю, в якій Русини завжди були майстрами. Нагода до того аж сама просила ся, бо зближав ся день св. Войцеха, імянина пана професора.

До такого торжества треба заздалегідь приготувити ся. Заздалегідь вибрано окремий комітет під проводом найстаршого віком товариша і розписано податок по 15 кр. від N-о (льокації). Які тепер школярі щасливі, що льокацій вже нема! Може саме для того міністерство льокацій скасувало?!

Плян був такий, що всі одногласно з Поляками приняли: лямпіони, два хори, музика. В навечере св. Войцеха мала ціла класа зібратися на площі за будинком сторожі огневої, позасвѣчувати лямпіони, уставити ся в четверокутник, в середині мали стати сьпіваки й музика і в тім порядку мали в тишині підійти під вікна Войцеха, засьпівати один кусник по латині, відтак мала заграти музика, відтак хор поль-

середню по кровавих подіях дня, з великою живістю, а навіть поетичним полетом. Однак остає се завжди невиясненим для нас, привикших до німецької військової дисципліни, як військова управа може дозволити на се та ще підчас лютої, воєнної доби. Один такий опис з Порт-Артура подали заграничні часописи за російськими на доказ, що круто стоїть з хоробрістю російських офіцерів, коли вони підчас нападу можуть віддавати ся рефлексіям та ніжним чувствам; на ділі се тільки доказ поетичної вражливості дотичної одиниці. Один з таких описів подають „Русск. Ведом.“ з 2. (20) лютого від охоронного посту в Хангуанліні: „Ми вже стоїмо майже лицем до лица з ворогом. Гремлять гарматні вистріли, а на серці зовсім спокійно і тільки сувора рішучість, зділати своє діло, видіє ся у кожного з нас... Ми розбрили ся по залізничній лінії і засіли на всіх мостах, днем і нічю оберігаючи шлях. Дороги до него нема. Населене, привикле глядіти на шлях як на звичайну дорогу, тепер з респектом держить ся віддалік: бож Япаниці вислали на него армію динамітників а і Корейці і китайські монахи і Китайці поривають ся зірвати дорогу. Тепер мое і роти положене лачно таке: я межі Артуром і Кінчу. Правдоподібно Япаниці, желаючи заволодіти Артуром до прибуття війск з Росії, за всяку ціну постарають ся відрізати нас, загально сказавши, на шийці Кінчу і загнати в Порт-Артур, де ми будемо боронити ся. Можливо, коли їм не перешкодить в тім наша ескадра, они виконають се і в сій цілі держать десантів на суднах на морю, вибираючи момент. Я тільки днем засну небогато, а нічю цілий час роблю службу, щоби не заскочили нечаяно. В артурських твердинях ма довго можемо оборонити ся і хотий би було 50 тисяч Япаниців, їм Артура не взяти. Через місяць зберуть ся остаточно наші війська і тоді зачнемо їх чемевенько просити забиратись, а до сего часу може бути дуже горячо та до горячи нам привикати не треба. — 2. лют. 3. год. вночі. Не спить ся; що йно приїхав з обізду ліній. Хотий чуєш змучене та сон утікає. Вийдеш над море і довго глядиш в морську даль і слухавш, щоби Япаниці як небудь не напали нечаяно. Очевидно, що якийсь там „визний чин на пості“ не може мати добрих інформацій що до цілої воєнної акції; але і такі описи надають ся радше на мемоари по скінченій війні, чим на газетярські статі ще перед її розгаром.

Нові в'істи.

Генерал Куропаткин надіслав цареві ось яку телеграму: Маю честь предложити В. Ц. Милости слідуячий рапорт ген. Мищенка з дня 28. с. м. год. 10. вечером. Від трех днів малі патрулі неприятельскої кінноти безнастанно зближали ся до наших позицій, але цофали ся на вид висланих против них козацких патруль. Довідавшись, що чотири неприятельські швадрони

ский, відтак знов музика, і ще раз музика і ще раз музика — а потім до дому!

За весь той час відбували ся проби походу і сьніву. Товариш предедатель учив нас на передмістю під вербами ходити просто, а що він був вислуженям воном, то всі сьміло піддались єго авторитетови. Шкодо хорів то один Поляк предложив нам як найсьвіжішу повість музичну Gaudeamus igitur, juvenes „dum“ sumus. На польський „кусник“ було вибрано „Єще Польска не згінела“. Я вшеще підписаний в хорі тім участі брати не міг, бо тоді випала у мене мутація з голосу охриплого на баранячий.

За той час ми звивали ся як муравлі. По зичили у одного канцеляста з криміналу ляміонів, купили сьвічок, сирників, замовили музику. З музикою була найтяжша справа, бо рубрика нашого серенадового бюджету вказала на ту ціль лише 2 зр. За ту квоту всемогучий Цик Фідлер ніяк не хотів грати. Аж за протекцією і ходатайством тих товаришів, що у него вчили ся на скрипці, рішив ся дати нам трех музикантів і малий бубон. За великий бубон жадав непременно доплатити ще 50 кр.

(Конець буде).

находять ся на 5 верств від Ченчу, я вирушив дня 27. с. м. до Касан-у (15 кілоом. на захід від Анджу — Ред.) і на другий день 28. с. м. дійшов о год. 1/2 11 рано до Ченчу. Коли наші рекогносанги зблизили ся до міста, неприятель отворив огонь з укриття за мурами міста. Два швадрони нашої їзди зєли з коний і розпочали борбу з віддаленя 600 кроків. В місті находили ся в укриттю одна компанія і один швадрон Япаниців. Наші компанії, зміцнені дальшими трома, заатакували неприятеля при помочи перехрестного огня. Мимо сего і мимо доброї певниці наших компаній Япаниці держали ся бодро і доперва по півгодинній борбі здержали огонь, скрили ся за дома і вивісили хоругов „Червоного хреста“. З Насан прибули тимчасом 3 неприятельські швадрони. Двом з них удало ся дістатись до середини міста, трета цофнула ся в неладі перед огнем наших компаній. Бачили падаючих їздців і коний. Через годину острілювало безнастанно наше військо находячих ся в місті Япаниців і унеможливило їм згуртувати ся, або ставити дома в цілі отворея огня на нас. По півторагодинній борбі появили ся на дорозі з Насан 4 компанії Япаниців в посиіпнім марши. Я видав розказ сідати на коні і всі наші відділи перейшли під охороною одної компанії в цілковитім порядку, звичайним кроком, через шийку і уставили ся за горою в колюмну. Ранених ми умістили при передній сторожі. Розбитий неприятельський швадрон не міг очевидно обездити скоро опущеного нама горба, а неприятельська піхота була еше в заді. Відділ, що становив задню сторожу, прибув спокійно до Курсан і відпочивав там дві години, осматрюючи ранних. О год. 9. вечером ми добили ся до Насан-у. Думаю, що Япаниці понесли великі страти в людях і конях. На жаль також по нашій стороні є ранених: 3 офіцерів тяжко, 2 лекше, 3 козаків убитих, 12 ранних, а з тих 5 тяжко. Ген. Мищенко підносить хоробру діяльність офіцерів і козаків, особливо в 3. компанії арґунського полку.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦІ.** При зміні кварталу просимо наших Вп. Передплатників о скорє відновленє передплати, зглядчо о вирівнанє залегlostий та о приєднуванє нам нових передплатників.

Н О В И Н К И.

— **Календар.** В четвер: руско-кат. Кирила срусал; рим.-кат. Тайна вечера, Бабль. — В п'ятницю: руско-кат. Хризанта і Дарії; рим.-кат. Велика Пятниця.

— **Із Станиславова** доносять нам: В неділю дня 27. марця о 4. год. в полудня явила ся депутация із 12 відпоручників всіх українсько-руських товариств в Станиславові під проводом радника Кєрановича у Преосв. Владики Номіната о. д-ра Гр. Хомишина, щоби Єго Преосв'ященству вложити поклін і повитати Єго на новім становиску. У своїй промові до Владики радник Каранович зазначив невисказану радість цілої станиславівської громади, що стоїть при св. Церкві і в обороні свого поневоленого народа, задля так щасливого вибору кандидата на опорожнений віддавня вже єпископський престол станиславівської диєцезії. Описля вказав радник Каранович на чималі трудности і перепони, які стрітять Єго Преосв'ященство на новім становиску, але ватомість заявив, що вся українська інтелігенція, весь єму повірений народ буде стояти з ним і по силам своїм підпирати ме єго у нелегкій роботі і змаганях. — Преосв. Єпископ Хомишин у відповіді висловив чималу свою радість ізза привіту. Відтак зазначив, що рзуміє своє нелегке становиско, однакже має надію, що при помочи Божій і при помочи щирих людей доброї волі він ті трудности переможе. Яко син люду, бо вийшов він з під сільської стріхи, буде старати ся повести єго тою дорогою, котрою єго як слід повести годить ся, щоби він здобув собі лишню долю. — Відтак вивідував ся Єго Преосв'ященство про Станиславів, де він перед трома роками був сорудником і подякувавши еше раз за щирий привіт, попрощав депутатів. — Депутация хотіла також явити ся з поклоном і подякою у Є. Екск. Митрополита Шептицького і Преосв. о. др. Хомишин телефонував в тій справі до митрополитальної палати, однак відтелефоновано, що Є. Екск. Митрополит вийхав до Прилбич.

— **3 „Красового Союзу ревізійного“.** Перші загальні збори тов-а „Красвий Союз ревізійний“ у Львові відбули ся дня 25. с. м. при участі 22 відпоручників союзних стоваришень і това-

риств, під проводом п. Василя Нагірного. На предложене основателів означали загальні збори річну вкладку на рік 1904 від союзних стоваришень і товариств на покритє коштів ревізій, органу „Економіст“ і прочих видатків товариства в такій висоті: союзні стоваришення і товариства кредитові заплащать вкладку за рік 1904 в висоті 50 с від кожної тисячки позычок, уділених з кінцем р. 1903, найменше в квоті: 40 К, а стоваришення і товариства некредитові заплащать вкладку за рік 1904 в висоті 2% від чистого зиску білянсового з р. 1903, найменше в квоті 40 К. Описля вибрано головою Товариства д-ра Костя Левицького, а до Ради Товариства: 1) д-ра Ярослава Кулачковского, 2) д-ра Стефана Федака, 3) Василя Нагірного, 4) Александра Сероїчковского, 5) д-ра Михайла Коцюбу, 6) д-ра Миколу Шухевича, 7) д-ра Теофіля Кормоша, 8) д-ра Евгєна Олесницького, 9) радника Антона Негребецького, 10) д-ра Івана Дрогомирецького, 11) о. Александра Темницького і 12) д-ра Льонгіна Озаркевича. Вкінці уорішено завізвати рускі стоваришення і товариства з робочові і господарскі, аби безпроводочно зголосили своє приступленє до „Красового Союзу ревізійного“, або инакше „Красвий Союз ревізійний“ не буде міг провадити ревізії тих стоваришень і товариств, що не приступлять в єго члені.

Льокаль Товариства „Красвий Союз ревізійний“ у Львові: Ринок ч. 10, I поверх.

— **Пожарний курс в Скалі.** Звітдам пишуть нам: Пополудне минулої неділі на довго оставє в пам'яті наших міщан. Того дня на просьбу заснованої ту „Січи“ прибув зі Львова делегат руского „Сокола“ пожарний інструктор п. Сембратович, аби навчити Січовиків і місцевих поліціантів, як поводити ся з сикавками. Чутка про приїзд гостя зі Львова облетіла не лаше ціле місто, але заворушила всю околицю, так що з недалекого фільварку прислав поміщик свою сикавку з формаліям, аби й они при тій нагоді дещо привчили ся. Наука і вправи відбували ся над Збручом. По обох сторонах кордо-ну зібрала ся тьма-тьменна народу; тільки був хіба на Йорданське сьвято. Зі Скали прийшло все, що жило всі міщани, посадник з цілою громадскою радою і вся інтелігенція. В місті остали хіба криві й сліпі. На російськім боці, куда також понесла ся вість про „параду“, зібрали ся на березі сотки народа з сусідних сіл. Проби з сикавками відбували ся до темної ночі. П. Сембратович всесторонно перейшов всі можливі способи гашєня пожару, уставляючи довгий ланцюх з півтисячки людей до носєня води від ріки до міста. Вправа були вельми інтересні для доохресних селян, з яких деякі рішили ся закладати пожарні філії „Сокола“ у своїх селах. В понеділок рано п. Сембратович в присутности посадника міста і радних ще раз перейшов з Січовиками і поліціантами теоретично і практично способі ратованя при пожарі і в полудни вїхав до Львова, супровожений щирою подякою не лише пп. радних, але всіх мешканців Скали.

— **„Сокол“ в Бучачи** засновано яко гімнастичну філію львівського „Сокола“. Статути затвердило вже ц. к. намісництво. Щастє Боже новому гніздови сокільскому в праці над зорганізованим і піднесєнем руского народу!

— **3 Тов-а ім. Івана Котляревського.** Засіданє Виділу відбуде ся в четвер, дня 31. с. м. о 7. год. вечером в „Рускій Бєсіді“. Просить ся пп. виділових і їх заступників о численну участь.

— **Із Станиславова** доносять нам: Заходом філії Руского Тов-а педагогічного в Станиславові відбуде ся в п'ятницю дни 1. цвітня с. р. в комнатах „Рускої Бєсіді“ збірна конференція з отсим порядком дневним: 1) Відчит Вп. д-ра Ковшевича: „Арадекі писателі яко жерело середньовічної укр.-рускої історії“. 2) Внесєня від Виділу і Вп. Членів. Початок о 4. год. з полудня. Виділ просить явити ся на сю конференцію як найчисленнїше.

— **Заговір на жите Сьв. Отця.** Льондонському Daily Chronicle звїщають з Риму, що ватиканським кругам донесено, немов би анархисти намірили зробити замах на жите папи. Наслідком сего ватиканську сторожу скріплєно. Giornale d'Italia подає сю вість за льондонським дневником і додає: Менше більше перед 14 днями один з римських кардиналів одержів приватно вість, що група італійських емігрантів з полудневої Америк, як досадуєть ся, анархистів, утворила заговір на папу. Кардинал донєс про се папі і римській поліції. Правительского окружило Ватикан цивільною і військовою сторожою, яка днем і ночью відбуває службу. Поліції в Генуї приказано зертати пильну бачність на приїзних емігрантів, а підозріних естеречи.

— **Парєнесєня лікарів.** Намісник перенє старшого повіт. лікаря д-ра Ореста Литвиновича з Товмача до Терєбовлі, а санітарних концепієтєв: д-ра Романа Малацького із Старого Самбора до Товмача і д-ра Теодора Совевицького з Борщєва до Старого Самбора.

— **Іменованя лікарів.** Намісник іменовує санітарних асистєнтєв д-ра Мавє. Мослера і д-ра Романа Стан. Серковского санітарними концепієстами.

— **Вісти з півн. Америки.** Від цвітня с. р. починають американські Русини видавати місячні просвітні книжочки на взір видавництва «Просвіта». Нове видавництво буде називати ся «Слово». — В лютім с. р. вступило до «Руского Народного Союзу» нових 128 членів. Стан каси Р. Н. Союзу виносив з кінцем лютого с. р. 18.060-20 доларів. — О. А. Годобая гр.-кат. візятатора обжадував Ю. Егредкий о 1 1/2 тисячі доларів, котрі будім то належать ся за посередництво в продажі реалістичні в Скрантон, Па., на якій свого часу мала станути гр.-кат. єпископська палата, катедра, семінар і т. п. О. Годобай живе тепер в Філадельфії, Па. — Русин Андр. А. Солянка з St. Louis, Mo. ходить до «Southwestern Business College». До полудня ходить до школи, по обіді спить а вночі йде до роботи. Так пхають ся люди до світла — замичує амер. «Свобода», з якої беремо сі вісти.

— **3 Куритиби** в Парані доносять, що там мають тепер панувати дуже тяжкі відносини. Бразилійське правительство не має вже до роздачі землі близько міст, лише найменше о 50 до 90 кілометрів від вайблизної місцевости. Тепер по тамтогорічних дощах, котрі все вигнобли, панує там посуха, а дорожня стала страшена. Ще гірше дає ся всім в знаки нелад, в наслідок чого населена непевне майна і житя. До того додати ще треба, що кожного року москити, скорпіони і гаде поривають багато жертв в людях, а т. зв. «пикі» (земні блохи) точать ноги і ранять їх на довгі місяці. Збѣжа нема де продати, а визиск при замінній торговлі доводить людей до розпуки.

— **Бежане мира.** З Петербурга доносять, що онові була в царя депутация, зложена із представителів всіх клас населеня, з просьбою, аби супроти економічного переселеня в Росію цар вплинув на скоре покінченє війни на далекім Сході. Коли депутация буда у царя, перед царскою палатою зібрали ся величезні товпи народа, аби дізнати ся про вислід депутатії. Поліція думаючи, що се демонстрация, насильно розігнала товпу, причім, як кажуть, убито одного студента.

— **Конкурси оголосили:** Повітова рада в Золочеві на посаду окружного лікаря в Гологорох з платою 1000 К і 600 К на обѣди. Подання можна вносити до 30. цвітня с. р.; — Староство в Косові на дозвіл отвореня антики в Жабю. Речинець вношеня поданя до 15. мая с. р.

— **Перенесеня судових канцелярій.** Львівський висш. кр. суд переїде Евст. Крохмалюка з Радехова до Вишнівчика а Герм. Рега з Вишнівчика до Радехова.

В кожій рускій хаті повинна бути на стіні мала всеї Руси-України, видана Р. Тов-ом педагогічним у Львові. (Величина : 75x59 мм.). Коштує лише 40 сот. Молодїж при науці чи забаві все буде мати перед очима наглядний образ ішої великої Вітчизни.

Посмертні оповістки.

— **Теофія** в Окуневских **Узаревичева**, вдова по пароху, упокоїла ся в Болахові дня 28. с. м., в 74. році житя. В. і. п.!

Телеграми

з дня 30. марца.

Відень. Італійські і полуднево-славянські студенти тутешного університету збирають підписи для солідарного утвореня маніфестації по сьвятах. В случаю маніфестацій замкнено би університет.

Бахорець. Містечко Динів над Сяном горить. Огонь звищав доси поверх 100 домів.

Петербург. Куропаткин вибрав на свій осідок місцевість Ляуян межі Мукденом а Нючваном.

Петербург. Ген. Воронець, командант Владивостока, оголосив відозву, аби населенє не покидало міста, однак застерїв, що лише той може остати, хто має 432 фунти муки і 108 ф. гречки на одну голову, аби в случаю облоги міг видержати 8 місяців. Китайцям і Корейцям приказано безусловно забрати ся з міста.

Льондон. В Сеулю кружить повно фальшивих грошей. Корейські банки банкрутують один по другим. В краю голод.

Льондон. Бюро Райтера доносить, що брата афганістанського еміра ранив при якійсь сунереччі єго свояк кулею з револьвера.

Colosseum
В пасажи Германів
при ул. Соняшній у Львові.
— Від 16. до 31. марца 1904. —

Нова величава програма!

Щоденно о 8. год. вечер представленє. В неділю і сьвята 2 представлення о 4. год. попол. і 8. год. вечером. Що пятницї High-Life представленє. Білети вчаснійше можна замовляти і на бути в конторі Пльона при ул. Кароля Людвика ч 9. у Львові.

Контора виміни
ц. к. упр. гал. акц.
Банку
Гіпотечного
2 купує і продає
всякі
папери цінні
і МОНЕТИ
по найдешевшім курсі деннім не числячи ніякої провізії.

Голгофту поему П. Ш. (відбитку з «Католицкого Веходу») можна дістати в Ставропигійській книгарні у Львові ул. Руска ч. 3. по ціні 20 сот. а з поштовою оплатою 25 сот. (4-10)

Їдьте лишень на Гамбург!

пишуть своїм кривнім і знакомим тії, котрі вже раз дорогу тую перебули. Кораблі нашого товариства осягнули під зглядом скористи і безпеченства сьвітову славу. Подорож від границі прускої до Гамбурга триває лиш 20 годин, і коштує 9 злр. 80-кр., если подорож тую підняло ся після наших вказівок. **До Канади всилаємо наших пасажерів особіними пароходами**, котрі йдуть просто до Канади, і не треба нігде пересідати! Подорож до Канади і Америки є на Гамбург найкоротша і найдешевша.

Жадайте наших проспектів і цінників їзди, котрі пересилаємо безплатно.
Руска кореспонденция! Рускі урядники!
Фальк & Со.
Hamburg, Americanahaus
Raboisen u. Ferdinandstrasse.
87 (4-2)

Читайте! Читайте!

Новпе виданє Творів **ТАРАСА ШЕВЧЕНКА**
коштує лише 2 корони!
Товариство «Просвіти» бажаючи, щоби в кожій рускій хаті находили ся твори Тараса Шевченка, видано сими днями найдешевший абірник сих творів п. з. «**ПОЕЗИИ Т. ШЕВЧЕНКА**». Книжка, оправлена в полотно з золоченими витискама, може бути найгарнійшою окрасою руських хат. Папір величозний, формат на взір європейських княсиків, сторін 698.
При замовленю 10 прим. даємо 10% опушту. Висилає ся тілько за наділанєм 2 кор. 30 сот. на адресу: **КАНЦЕЛЯРИЯ «ПРОСВІТИ» у ЛЬВОВІ** (Ринок ч. 10.).

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го жовтня 1903.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейского).

Поїзд		до Львова		Поїзд		зі Львова	
посп.	особ.			посп.	особ.		
приходить о годни *				відходить о годни			
1:00		6:10	з Кракова, Берліна, Варшави, Відня	6:22	до Сучави, Жидачева, Кересмезе, Потутор		
		6:20	з Чернівців (Галаці), Чорткова, Калуша	6:30	до Підволочиска (Київа), Бродів дв. головний		
		6:50	з Соваля, Гали рускої	6:43	до Лавочного (Пешту), Борислава, Дрогобича		
		7:35	з Самбора, Хирова	6:45	до Лавочного (Пешту), Борислава, Дрогобича		
		7:35	з Підвоочиска, Бродів на дв. Підзамче	8:25	8:35	до Кракова, Відня, Праги, Берліна	
		7:55	на дв. головний	9:05	до Лавочного, Хирова, Калуша		
		7:45	з Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова	9:25	до Самбора, Хирова		
		8:55	з Кракова, Відня, Праги, Берліна	9:40	до Белози, Соваля, Любачева		
		9:57	з Стрия	10:35	до Чернівців, Потутор, Делятина		
		10:25	з Рашева, Любачева	10:40	до Тернополя, Потутор, дв. головний		
		11:15	з Станиславова (Кересмезе, Потутор)	10:57	до Стрия, Хирова, Борислава		
		1:10	з Лавочного, Калуша, Хирова, Борислава	3:05	до Стрия, Хирова, Борислава		
2:15			з Підволочиска, Коничнаїв на дв. Підзамче	3:25	до Рашева, Любачева		
2:30			на дв. голов.	3:40	до Самбора, Хирова		
		4:35	з Стрия, Хирова, Борислава	3:50	до Яворова		
		5:00	з Підволочиска (Київа), Бродів на дв. Підзамче				
		5:10	" " на дв. голов.				
		5:20	з Яворова				
		5:10	з Чернівців, Ішан				
1:40		5:50	з Кракова, Відня, Праги, Берліна				
		5:55	з Белози, Соваля, Любачева				
НІЧ							
12:20		8:20	з Яворова	6:05	до Станиславова, Жидачева		
8:40		9:20	з Чернівців, Букаренту	6:15	до Кракова, Відня, Берліна, Варшави		
2:31		9:50	з Кракова, Відня, Берліна, Ясла, Риманова	6:51	до Яворова		
		10:00	з Самбора, Ся на	6:40	до Лавочного (Пешту), Калуша, Хирова		
		10:02	з Підволочиска (Київа), Бродів на дв. Підзамче	8:05	до Соваля, Гали рускої		
		10:10	" " на дв. голов.	9:00	до Підволочиска, Бродів гол. дворен		
		10:40	з Лавочного (Пешту), Хирова, Калуша	9:20	до Лавочного (Пешту), Борислава, Дрогобича		
		3:09	з Тернополя, Грималова на дв. Підзамче	10:42	до Гали, Чорткова		
		3:30	на дворець головний	10:55	до Кракова, Відня, Варшави, Праги		
				11:00	до Підволочиска, Бродів дв. головний		
				11:24	" " дв. Підзамче		
				11:05	до Стрия		
				11:11	до Жовкви (лише що неділі)		
				4:10	до Кракова, Відня, Праги, Самбора		

ЗАМІТКА: Пору і чна числить ся від 6. години вечером до 5. години 59 минут рано. Час середно-європейский ривнить ся від часу львівского о 26 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейского = 12. год 26 мин часу львівского. — Бюро інформаційне ц. к. залізничнє державних (ул. Красіцких ч. 5.) у Львові допомагає в справах залізничних, продає білети всякого рода і розкладає їзди.